

АГОП МЕЛКОНЯН ДВИЖЕНИЕ И БОЛКА

chitanka.info

Знам, че няма да минеш покрай мен равнодушно. Покрай мен никой не минава равнодушно. Спускат се с ръце на кръста надолу по алеята, закусват с утринния озон, измиват подчерпниците си от вечерни страсти и гнилости, за кой ли път се заклеват, че от днес ще заживеят различно, защото стига толкова, защото идва момент, когато трябва да спреш горенето на свещта от двата края — и точно тук, зад завоя, между храстите виждат мен. Аз винаги съм тук. Това е моето естествено, от бога дадено място. Вече не помня колко години — под дъжда, затрупана с листа, почти цяла педя затънала в кал, омърсена от много сезони, унила, далеч от всички форми на живот, забравена от времето и прокълнатата от природните сили. Зад завоя, между храстите, много години неизменно.

Изплаши ли се? Е, може би не чак уплаха, но ти стана неприятно, признай. На всички им стана неприятно — не очакват точно тук и точно мен... веднъж един така се смути, горкият, че се обърна и пое по другата алея. Не издържа. Беше нещастен. Защото съм забелязала: колкото по-нещастен е човек, толкова по-силно му въздействам. Мога да бъда скала за човешката скръб. Универсален измерител на болката в естествени мерни единици. А не знам защо е така. Не мога да намеря разумен отговор — вещь като вещь, необходима за човеците, особено за някои от тях.

Да те помоля ли нещо? Поразходи ме. Крайно време е някой да ме измъкне от тази застоялост и да ме премести в пространството, без значение накъде, защото, нали разбираш, дълбоко в своята същност аз съм символ на движението, на колебливото и болезнено движение, на движението като страдание. Така е. Всяко движение може да се опише с краен брой уравнения, само не моето. Моето движение е усилие на две ръце плюс нажежен вътрешен порив на всяка цена да се преместиш, на всяка цена още мъничко да идеш напред, да превъзмogneш още мъничко пространство... Та исках да те помоля — поразходи ме и аз ще ти разкажа една история на движението.

На двеста метра надолу по алеята, малко преди да свърши сушата и малко преди да стигнеш солената шир на водата, някъде около пясъчната им граница има басейн. Честна дума, няма нищо по-глупаво и по-безсмислено от басейн на брега на морето, защото той през цялото си съществуване страда заради своята непълноценност и се измъчва от сравнението; той гледа със завист огромния чист

природен съсед. Може би това го разяжда. Може би затова толкова бързо... При това обърни внимание — празен басейн! Някога го пълнеха, някога гледаше небето с правоъгълното си око, някога аквамаринената му повърхност потръпваше от глъч и репродуктори — някога, когато се случи въпросната история. От доста години басейнът е празен. Сега там вятърът разхожда билетчета и вестници, избелели плувни гащета и сламени шапки. Сега в кабинките онанират ученици и пълчиви момичета черпят войници с плахата си страст. Сега там е пусто и глухо. Сега там самотно гние цялата възможна мерзост на човека. А тя не е никак малко.

Хвани ме под лактите и дръпни по-силно. Срамуваш ли се?

Но ако има нещо още по-гадно, това е дъното на един празен басейн. Извинявай, ама това е клоаката на света! Имаш чувството, че върху него се изхождат всички небесни тела, всички предмети и всички съществували някога живи организми. На дъното на един празен басейн има какво ли не, но никога нещо що-годе свястно и чисто.

И сега на фона на този празен басейн аз трябва да ти разкажа за една любов. Сигурно знаеш, че любовната история няма нужда от декор, за нея са достатъчни само две действащи лица. Обаче светът е устроен така, че декор винаги се намира. Каквото и да направиш, когато и да го направиш, заради когото и да го направиш, около теб винаги се разхождат статисти, върху лицето ти винаги светят прожектори, наоколо винаги иронично стърчи отвратителен картонен реквизит. Та това е реквизитът за моята любовна история — празен басейн с най-мръсното дъно на света.

Ще ме изслушаш ли? Ти поне си учтив. Добре направи, че седна на пейката. Уж само да си починеш, да изпушиш цигара, а едновременно ме слушаш. Така и ти не се срамуваш пред минавачите заради благородното си търпение, и аз имам изповедник. Благодаря ти, момче.

Значи искам да ти разкажа една история за движението и любовта. Аз някога принадлежах на едно момче. Майка му го наричаше Румчо, баща му — Румен, а аз изобщо не го наричах никак, защото говорех само с него, значи нямахме нужда от официалности. Той израсна върху мен, познавахме се отлично и си говорихме направо на ти. Приличаше на теб, повярвай ми. Но нямаше крака. по-точно

имаше, но завинаги сплетени и неходещи, затова му бях жизнено необходима. Сядаше и тръгвахме... Защо да ти разказвам. Ти си виждал такива деца и знаеш, че ръцете никога не могат да бъдат пълноценни крака.

Аз го обичах, бога ми. И не с онази долнокачествена любов, която започва от състраданието. Защо да го съжалявам; аз съм инвалидна количка, това е моето предназначение, това е моето призвание — да превръщам чуждите желания в движение. Съжалява онзи, който вижда в живота си по-. Висша цел, който е недоволен от знака на Фортуна. Аз бях приела своя незначителен жребий, аз бях удовлетворена....

та исках да кажа, че го обичах. Свикнах с него от мъничък, и аз бях млада, лъскава, с изумително свежа черна тапицерия. О, ти даже не можеш да си представиш колко тържествено изглеждаха никелираните ми дръжки!

Когато беше съвсем малък, те се редуваха да го бутат. Тогава още не говорех с него, не обичам откровеностите пред трети лица. Когато порасна, когато започна старателно да сресва перчема си, когато под носа му покълна боязливият мъх на мъжеството — тогава вече беше друго. Всъщност той заговори пръв. Дълго време подозирах, че иска нещо да сподели, а кое беше най-близкото му същество? Ако изобщо съм същество. Кое, нали аз? Нали аз съм движението му, а движението е другото име на живота?

И тук започва мръсната история на любовта.

Ти разбираш, че такива като него нямат право на любов. Не, право, разбира се, имат, но никога не могат да се възползват от него. И не ми обяснявай, че е несправедливо, че е тъжно — знам. Все едно да търсиш оправдание защо водата е мокра, а въздухът — въздушен. Има неща, момчето ми, които не трябва да се обясняват, защото обяснението им е по-тъжно от самите неща.

Ти нали не си от философите? Нали не си от онези, които търсят обяснение за необяснимото? Великата мъдрост е да разбираш живота, не да го обясняваш. Щом го разбираш, приемаш, че има печални факти — и край. Той нямаше право на любов — и край.

Колко е просто да кажеш: нямаше право. Но любовта не е само право. Не, не че знам какво е, но ми се струва, че нейната лъжа е многоизмерна, не можеш да я пхнеш в равнинна координатна

система: хикс — право, игрек — задължение. Къде тогава ще останат неизменността, самоизмамата, страхът от празнотата, носталгичният послевкус? Те също са любовта, елементи на многопосочието на любовта. Той не ги осъзнаваше тия неща. Не беше сляп, разбира се, но имаше яка душа, пък и аз не можех да му кажа направо в очите...

Докато една вечер неочаквано ме попита:

— Слушай, Роми, ти наистина ли можеш да мислиш?

Забравих да ти кажа, че той ме наричаше Роми; сам го измисли, абривиатура на корпорацията, която ме е произвела — „Роботи и мислеци машини“, затова Роми.

— Какво значи „да мислиш“? — попитах на свой ред.

— Не знам — призна той, но след малко добави: — Струва ми се, че да мислиш, означава да се измъчваш.

— Е, ако е така, аз също мисля.

Не повярва, разбира се. И ще ти кажа защо: човекът е егоистично същество, всичко възвишено иска да запази себе си. Само той може да мисли, само той — да чувства, само той — да се стреми към истините, да твори, да се терзае. Всичко останало е мъртва материя, празнота, тоест — нищо. Това е висша форма на егоизма и мнителността. по-жалкото обаче е друго — това е неизлечимата човешка слепота.

Имаш вид на интелегентен. Тогава сигурно разбираш, че всяка аксиома е и слепота, и безсилие. „Единствено човекът може да мисли.“ — това е аксиома. Кой го е доказал? Как ще го докажеш? Щом не допускаш противното, то завинаги ще остане недоказано. Противното трябва да се допуска или поне да не се изключва, едва тогава има някакъв шанс...

Например ние, машините. Смелчаците ни наричат мислеци, но винаги слагат тази думичка в кавички. Е, не мога да мисля като Айнщайн, но има ли поне един човек, когото превъзхождам в мисълта си? Поне един от всичките тези четири и половина милиарда? Има. Защо тогава той е мислец, пък аз не съм?

Румен не повярва. Сетне още няколко пъти отваряше дума и накрая пак свиваше недоверчиво устни. Аз не бързах, никога не бързам в своите отношения с човеците. Пък и природата ми е такава — не съм изследовател, не съм бордови мозък на звездолет. Аз съм возило за недъгави.

Знаех, че въпросът му е само началото, уводът, че тепърва подготвя себе си за голямото. И то не закъсна.

— Аз съм влюбен, Роми.

— Влюбеността и хремата не могат да се скрият.

— Значи си го забелязала?

Ще те питам нещо, момче, не се сърди: защо човекът е толкова наивно същество? Смешно наивно. Аз съм инвалидна количка от биомеханичен тип, управляват ме мускулните потенциали. Румен слагаше на китките си сензорни ръкавели и аз разчитах желанията му, дори когато бяха само вътрешен порив. Останалото е въпрос на програма, а два мегабайта памет са достатъчно много. Ами че аз целия го дешифрирах, разчитах го като елементарен текст! За мен всеки миг той беше един лесно решим ребус! Дали съм забелязала? Можех ли да не забележа аз, която се бях сляла с него, която бях станала част от анатомията му, от физиологията му, от психиката му?

Ако тръгнеш надолу по алеята, малко преди да стигнеш отвратителния басейн, има няколко жасминови храста. Водена от неговите биологични импулси, отивах там... ние отивахме, по-точно криехме се... Искам да те заболи, а за да те заболи, трябва да си го преживял. Трябва три месеца да си прекарвал дните си, скрит като крадец, с някакво тъмно и тежка чувство за несправедливост, и оттам, между клоните, да си гледал едно момиче, което обичаш, напълно безсилен да направиш още нещо. Трябва да си усетил това разкъсващо желание и категоричната невъзможност да промениш поне мъничко... Извинявай, вълнувам се, затова говоря несвързано... Това състояние не може да се опише, то е горчив коктейл от срам, любов и озлобление.

Продължи цялото лято. Не научих името на момичето, не видях лицето ѝ, никога не отидохме по-близо от този жасминов храст. Помня само, че имаше великолепно телосложение — изящни дълги крака, малки гърди на спортистка. Идваше точно в девет. Казах ли ти, че тренираше скокове във вода? От най-високия трамплин, сигурно това беше нейната дисциплина. Малкият асансьор я вдигаше до върха на кулата, после финото ѝ очертание бавно и грациозно се преместваше до самия край и застиваше там в някакво необяснимо вцепенение — секунда, две, понякога пет, понякога десет. Може би е трудно да бутнеш с върха на ходилата сигурността си и да станеш галилеево падащо тяло, СВОБОДНО падащо тяло. А тя наистина падаше

свободно, сякаш б родена за тези няколко секунди стремително пропадане, в които не можеш да направиш нищо друго освен нещо красиво.

Всеки път, когато заставаше до ръба, неговият пулс се покачваше до сто, сякаш нему, неподвижния, предстоеше... И всеки път, когато политаше надолу, той повтаряше едно и също:

— Виж, Роми, виж!

С онзи пленителен юношески възторг, който е и бунт, и преклонение.

Аз бях свидетелка на всичко. Не, не в човешкия смисъл. Човеците само присъстват и наблюдават, защото всеки е отделен и самостоятелен, а ние с него бяхме едно СЛЯТО ЦЯЛО. Ние бяхме просмукани един в друг, краен резултат на пълна дифузия: той — с неговия порив, аз — с възможността да го реализирам. През мен минаваха импулсите на цялото му съществуване, аз ги разчитах, обработвах и превръщах в действия. Защото човешките желания, момче, са неоформени, смесени като зеленчукова супа; машините като мен могат за хилядни от секундата да отделят всички съставки, да определят съдържанието им, да измерят процентните съотношения. Накратко: да анализират и да РАЗБЕРАТ.

Кажи тогава кому е по-трудно: на вас, които усещате неосъзнатото, или на нас, които осъзнаваме неусетимото?

Затова аз бях не само свидетелка, аз го разбирах. Единствено аз. С годините бях станала втората му същност, другото му его. Както кучетата започват да приличат на своите стопани. Както вещите в стаята носят характера на своя притежател. Както вие приличате на създателя си.

Веднъж, беше около пладне, криехме се около жасминовия храст, когато той неочаквано ме попита:

— Ще идем ли поне до входа, Роми?

— Безсмислено. Ние нямаме шансове. — отвърнах.

— Ние ли каза?

За пръв път се улових, че се идентифицирам с него. Аз — машината с него — човека. Ние двамата нямаме шансове. Ще кажеш: ти, Роми, си го обичала, всичко негово е станало твое. Може да е обяснение, не го изключвам, макар и така нещата да остават заплетени... Може ли машина да обича? Нали дълбоко в любовта стои

инстинктът за продължаване на рода? Значи не може това да е мотив в поведението ми. Какво става тогава? Алтруизъм? Поразмисли и ще видиш, че е също толкова нелепо. Алтруизмът се появява в съвместния произход, в родството според правилото: обичай себеподобния, за да оцелеете и двамата. А нас не ни свързваше нищо — нито еволюция, нито ген, нито история.

Обърках се. Аз трябваше да намеря разумно обяснение, да намеря с цената на всичко някаква логически защитима верига... Пък и други неща ме смущаваха. Сигурно ще ти се сторят глупави, но вече си започнал да ме изслушваш, остани до края...

Докъде бях стигнала? Да, сетих се. В един момент открих, че на мен също ми е приятно да ходя до онзи жасминов храст. Някакво неестествено вътрешно влечение ме тласкаше всеки ден в девет към басейна — да се скрия зад храста, да гледам изящното ѝ въртеливо пропадане. Всеки ден в девет, като ритуал, като част от жизненоважен дневен режим. Беше някаква неукротима вътрешна претенция, почти неистов копнеж. Веднъж Румен беше болен, имаше треска — и тогава аз отидох сама! Не можех да си представя, че ще пропусна ден — скрих се зад храста и я гледах с необяснимо упоение, като оглупяла от възторг. А когато се върнах на обяд, той ме попита:

— Там ли беше?

— Там — казах.

Нищо повече, нито дума — обърна се към стената и долових, че плаче.

Самотните ми разходки продължиха цяла седмица. Сигурно ще ме попиташ защо не отидох по-близо — до басейна до самия трамплин. Можех, естествено, можех, но нещо ме възпираше, нещо необяснимо, ала властно парализираше цялата ми амбиция и воля всеки път, когато исках да преодоля магическата граница на храста, да мина отвъд, да разкъсам еластичната ѝ мембрана и да избягам отвъд, където са усмивките, горещите здрави тела, слънцето, просторът, волността, свободата. Нищо не съм искала повече, а не можах да преодоля себе си. Не отидох. Не посмях. Още тогава разбрах защо: аз се СРАМУВАХ! Аз, машината, се срамувах!

Има неща, които всяко същество трябва да реши за себе си: къде е, защо е там, какви са претенциите му към върволицата събития, наречена живот... По всички формални и неформални логики аз нямах

основания да се срамувам. Аз съм машина, дявол да го вземе! Но спирах до оня жасминов храст, криех се зад него, тайно, като влюбен юноша се възхищавах на свободния ѝ полет от върха на кулата до бездвижната повърхност на водата, почти трепереща, почти смутена...

Всеки ден, когато се връщах от басейна, той ме чакаше, облегнат на своята голяма светлосиня възглавница, зареден с думи, зареден с протест. Беше на седмия или осмия ден.

— Ти си жестока, Роми. — каза.

— Защо?

— Използваш моята слабост и отиваш сама.

— Глътка въздух. — казах. — Движение. Аз съм свободна.

— Твоята свобода е равна на моята свобода.

— Грещиш. Моята свобода е равна на моята свобода.

— Ти си глупава мъртва вещ! — кресна той.

— Така е. — казах. — Разумът може да не е свободен, веща винаги е свободна.

Избухна, заудря въздуха с хилавите си ръце. Не беше ярост, а повече от ярост, защото влачеше безсилие. И заплака не от яростта, а от безсилието си.

Треската продължи десетина дни, после пак поехме заедно, той — върху мен, аз — търпеливата робиня на биопотенциалите му. Сигурно е тъжно да ни гледаш отстрани. Отстрани сме жалка гледка. Минувачите ни съжаляваха, но защо да се преструвам — има в това съжаление, момче, много злоба. Въздишат, гледат със съчувствие, а вътрешно се радват — господи, си казват, добре е, че такива мъченици носят своето страдание, та за нас да остава по-мъничко.

— Ще идем ли — питам — до басейна?

— Не, Роми — отвърща, — вече никога няма да ходим до басейна.

— От омраза ли го правиш?

— Не, Роми, от любов го правя.

— От любов към себе си или към мен?

— Към нея. — казва.

След този разговор всичко тръгна на провала.

По цели дни обикаляхме градината, но все по странични алеи, не към морето. Мълчахме, от сутрин до вечер нито дума. Представи си — приковани един към друг, обречени да са заедно, от рождение до смърт

да са заедно, неразделими като сиамски близнаци, а да се мразят. Защото той вече ме мразеше! Ще питаш: а ти, Роми? Ти мразеше ли го? Аз чаках.

Жалко, човек си, не ги разбираш нашите неща, жалко. Едно е да регистрираш мускулните напрежения неангажирано, безстрастно, равнодушно, добре де — машинно, да ги регистрираш и превръщаш в заповеди; съвсем друго е да ги очакваш. Аз бях изцяло погълната от него. Аз го изучавах. Изсмуквах жадно всеки негов микроволт. Никога по-рано не съм искала да проникна дълбоко в него, първо да го обгърна, после изцяло да се гмурна вътре, да стигна до ядрото, до скритите същности, до душата. И скъпо платих това.

Непрекъснато бях нащрек: може би сега, точно в този миг една незабележима извивка на кривата, едно едва различимо потръпване на синусоидата ще сигнализира началото на някаква промяна. Просто е — разлагаш биопотенциала в ред на Фурие и търсиш ентния хармоник. Ако душата има милион скрити същности, трябва да стигнеш до милионния хармоник. Да, скъпо платих тази своя любознателност.

Признавам, съжалявах, но бях горда. Знаех, че няма да издържи. Той е човек и не може да издържи.

Един ден в края на лятото този импулс дойде. Боязлив, неоформен, все още като преджелание, но недвусмислен: басейна!

Веднага поех, той се разколеба, обърка се, обърка и мен, но аз вече съм решила. Аз бях решила!

Разбира се, отидохме до храста, нито милиметър повече. Не можех да си представя, че момичето ще ме види такава прашна, опърпана, с побеляла от слънце и дъжд тапицерия, от която отвратително стърчат парчета дунапрен... Изобщо да разбере, че съм само обикновена инвалидна количка!

— Няма ли да продължим? — попита Румен.

— Не — бях категорична.

— Искам да я видя отблизо, сигурно е красива.

— Тогава продължи сам. — казах.

Господи, как ме мразеше!

Страшното дойде същата вечер. Съблякох го, сложиха го да легне, изгасиха осветлението и останах сама. Тогава го усетих — ужасно беше: той беше легнал, а в мен продължаваха да циркулират неговите управляващи импулси! Те бяха в мен и без него. Те живееха в

мен без него. Те нямаха нужда от него. По-точно, не импулси, само един импулс, но болезнен, мъчителен, смазващ, минаваше през мен като електрошок, като ударна парализа, като припадък, от първата до последната двоична клетка, удряше, биеше, крещеше, молеше, настояваше, пак молеше и пак настояваше: басейна!

Исках да се успокоя, можех, достатъчно беше само да се самоизключа. Колко просто бе да изключа релето на хранването! А не го направих. Желанието ми нарастваше устремно, завладя ме цялата до разкъсване, ставаше непоносимо и аз трябваше да взема решение. Глупости, какво значи да взема решение — нима можех да взема решение против?

И сега трябва да ти кажа истината, момче, страшната истина за себе си. Открих я в онази налудничава нощ, в онази нощ на извънмерни страсти. Бях решила да отида до басейна, макар навън да ръмеше. Сега или никога — си казвах. Сега или никога, Роми! Ако не отидеш сега, ще се мразиш за слабостта си и никога повече няма да говориш за себе си с уважение. Ако сега не събориш тиранията на жасминовия храст, той ще стане демон в съзнанието ти, груб грозен белег, различим отдалеч, петно в паметта ти, едро, зеещо студено като току-що изкопан гроб, загледан в бездънието на Космоса. И ти винаги ще падаш в този гроб, и винаги ще носиш белега, и винаги ще се връщаш към тази нощ с чувството за срам и себеомраза, както монахинята всяка нощ сънува как безсрамно се съвкупява с бога си. Тази нощ ще стане символ на твоето дъно, олицетворение на падението ти. Затова сега ли никога, Роми!

Аз тръгнах. Опитах се да тръгна. Пожелах да тръгна. Защото исках да тръгна. И тогава го открих, някак бързо, просто и еднозначно го открих: аз не можех да се движа! По-точно, можех, но не като преди. Аз като че ли куцах!

Разбира се, ти едва ли осъзнаваш цялата аморалност на това откритие. Неговата парадоксалност, неговата наглост. Веднага атестирах ходовата част — там всичко беше нормално. А щом не е в краката, къде е, момче? Щом не е в краката, значи е в мозъка. Аз куцах по нареждане на мозъка!

Все пак тръгнах. Изминах с грандиозни усилия няколкото метра до вратата, поех по коридора, беше мъчително трудно. Ще ми мине, си казвах, някаква мъничка повреда — може би липса на синхрон между

регистрите, може би някой от буферите временно е изключил, може би е зацикляне в кръга на управлението. Успокоявах се и продължавах — до стълбището. Застанах на ръба на най-горното стъпало, потресена, омаломощена, мразеща се, и гледах със смътен ужас десетината стъпала до изхода. С ужас и паника, сякаш никога не съм се спускала надолу. Сякаш НИКОГА, разбираш ли! С ужас и паника!

Върнах се обратно, пак в своя ъгъл до леглото.

Всичко в мен беше опънато до скъсване от тревога и малодушие.

На сутринта той ме попита:

— Защо не си се изключила, Роми? Батериите ти са изтощени.

Не отговорих. Изчаках да го облекат, да се измие, да закуси, едва тогава да му поднеса своята зловеща изненада. А изненада, момче, нямаше. Когато седна върху мен и тръгнахме, аз се движех нормално, сякаш нищо не беше се случвало. През нощта проверих — куцах. На сутринта — отново нормално. И до днес, толкова години оттогава, намирам само едно разумно обяснение: ние живеехме с един и същи мозък!

Това сливане ме потресе. Чаках да стане тъмно, да няма публика, срамът обича тъмнината, и се опитвах, за стотен, за хиляден път се опитвах да тръгна, затварях очи и си внушавах: нищо ти няма, Роми, здрава си, трябва само мъничко, ето така, внимателно, внимателно... Нищо. По — точно — нещо грозно, отвратително, не движение, а гърч, конвулсия, страдание, и само до стълбището, само до първото стъпало...

Човек може да има милион причини да не обича себе си. Машината също. Машината също, защото е чувствителна, деликатна, има достойнство. Вие, хората, не приемате тази наша претенция, но машината също се стреми към хармония. В мен обаче тази хармония беше разрушена, някой грубо беше изтръгнал нещо от нея. Аз вече нямах вътрешен уют. Аз бях обезобразена.

Ти си благосклонен, изслушваш ме, понасяш женската ми бърбривост, пък и днес явно е ден на съдбовни въпроси, затова ще те питам още нещо: има ли машината право на свободна воля?

Вече много години седя под слънцето и дъжда и се питам имам ли свобода на волята си? Да искам нещо и да го мога. Без програма, без принуда, вън от законите на логиката, от даденостите, от причини

следствия, освободена от всякакви потребности, ето тъй — свободно! В тази дума има нещо величествено.

Жалко, че няма философия на машината. Машината живее в неведение, не знае откъде идва и накъде отива, не може да измисли свой бог и неговите десет заповеди, затова съществува объркано и без величие. А знаеш ли какви стават нещата, щом нямат бог, философия и величие? Стават аморални.

Затънах в тресавище от мисли. Всеки затъва, щом стъпи върху изменчивостта на тези три думички: душа, воля, морал. Никой не е успял да ги разбере, затова търси СВОЕ решение — временно, неточно, измамно, но удовлетворяваща го.

Доста се отклоних от своя разказ, но не остана кой знае какво. Само финалът. Само мръсният финал.

Беше съвсем в края на лятото. Знаехме, че скоро ще изпразнят басейна и тя ще отиде да тренира на закрито. Паркът облече сочното си жълто, жасминът се оголи, оголвайки нашата тайна. Всеки ден отивахме да се наслаждаваме на нейния кратък красив полет. Минувачите ни оглеждаха подозрително — всеки ден там, всеки ден скрити. За Румен вече не съществувах, бях глупава мъртва вещ. Не разговаряше с мен, биоимпулсите му бяха категорични, еднозначни като офицерски заповеди. А аз — скована в досадата на една — едничка натрапчива мисъл: ти, Роми, си недъгава, ти, Роми, си инвалид, ти, Роми, куцаш, ти, Роми, си непълноценна... Трябваше да измисля нещо, трябваше!

И един ден... Беше хладно, румен бе загърнал колената си с одеяло, трепереше — дали от хладината, дали от възбуда. Тя дойде както винаги към девет, жизнена, енергична, преливаща от виталност, с още няколко приятелки, разказваше им някаква весела история, ръкомахаше, смееше се. Поколеба се дали да се съблече, духаше, но после се реши. Свали роклята си, под нея беше с бански костюм, потича десет минути, направи упражнения да се поразкърши и тръгна към кулата с трамплина. Влезе в клетката на асансьора спокойно, бавно, махна за поздрав, откъде можеше да подозира... Аз лично видях как асансьорът стигна най-горната площадка, вратите се отвориха и тя пристъпи напред. И точно в този миг двете крила се затвориха яростно, хищно, като жестока смазваща челюст ухапаха крехкото й тяло!

Румен като че ли се взриви! Не, това не бяха просто мощни импулси, а някаква експлозия на тялото, титаничен вътрешен удар на цялата физиология, като че ли едновременно избухнаха всичките милиарди клетки на едно подтискано и смазвано тяло. Скъса със замах сензорните ръкавели, изправи се и направи няколко крачки напред.

Това е всичко.

Той не вървеше, той се гърчеше, но сам, без мен. Отиде отвъд границата на жасминовия храст, но сам, без мен. И до басейна отиде без мен. И вече много години живееше без мен.

Аз свърших историята, момче. Е, разбира се, във всяка история има нещо недоизказано, скрито, нещо зад завесата, но то си е свещено право на автора. И в моята история има — тайнственото отмъщение на асансьора. Нищо не знам по този въпрос, нищо не мога да ти обясня и за мен е загадка. Или мислиш, че знам? Кажи де — мислиш ли, че имам пръст в това престъпление?

Хитрец си — случайно казах престъпление. В края на краищата асансьорът също се управлява от компютър. Прост, елементарен, но мислеща машина. Човекът с въображение би могъл да си представи следния вариант: отивам вечер при асансьора и влизам в тайно разбирателство с неговия електронен мозък — да направи това и това. Изключено ли? Хе, вие хората ще си останете смешни наивници. Значи не може да има сговор и съглашение между машини? Значи изключваш наш алтруизъм?

Не, моля те, не искам да кажа, че е било така. Не ме разбирай буквално. Или по-добре забрави последните ми изречения. Нищо не съм казала, точка. Не искам да се замесвам в лоши истории. Било, каквото било. Аз само така, като вариант. Като напълно възможен вариант. Като хипотеза, която не трябва да се изключва. Помисли и ще се убедиш — спокойно би могло да е така, аз да съм причината, казано на юридически език — да съм подбудител. Остава само едно — мотив. Мотив, разбира се, може да се намери. Винаги можеш да измъкнеш някакъв мотив. Имах ли основание да мразя момичето. И да, и не. Допустимо ли е тогава да съм в дъното на онзи гаден номер с асансьорната врата? И да, и не. Това е всичко, което ще ти кажа.

Вече много години съм тук. Това е моето естествено място. Под дъжда, затрупана с листа, почти цяла педя затънала в кал, забравена от времето и прокълната от природните сили. Не смея да мръдна,

срамувам се за моя недъг, а никой не иска да ме разходи. Слях се с него и ми прехвърли всичко — и недъга на тялото, и недъга на душата си. Да съжалявам ли? Ти как мислиш — трябва ли да съжалявам?

А, забравих да ти кажа — след онази история момичето не може да върви. Краката ѝ нещо... Ако почакаш малко, ще ги видиш, всеки ден по това време излизат на разходка в парка; тя седи в инвалидната количка, а той куца подир нея и я бута. Жалка гледка. А не искат да си купят бионична количка. Защо не искат? Карат я по старому, с бутане. Защо не искат да си купят модерна количка, с мозък?

Издание: Сборник „Via Dolorosa“, изд. „Народна младеж“, 1987

г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.